

La revista «PISSARRA» ha cregut oportú incloure a aquest número dedicat a «Català a l'ensenyament» l'article que aparegué a «El País» sobre immersió. Donat el seu caire polèmic, la nostra intenció al publi-

car-ho és la d'obrir un debat amb participació de la Comunitat Escolar.

Enviau les vostres matisacions, rèpliques, ... i seran publicades als propers números de «Pissarra».

Submergits al català

«El País», ANY IX, Núm. 380/dijous 11 de gener 1990

SUBMERGITS AL CATALÀ

Es diuen Juan García, Raúl Zapata, o Rocío Pérez. Tenen 4, 5, 6 o 7 anys. Viuen en barris obrers de Barcelona o en poblacions del seu radi. Encara que generalment han nascut a Catalunya, els seus pares van arribar fa uns anys procedents de Múrcia, d'Aragó o de Sevilla. Amb els amics i en família parlen en castellà, sovint amb accent andalús, aragonès, etc. però a la escola es dirigeixen en un català més que acceptable a la mestra. Són alumnes de col·legis que practiquen la IMMERSIÓ: ja als 4 anys, quan van per primer cop a l'escola, tota la comunicació amb els mestres i la informació que en reben és en català. Fins al tercer curs de l'Ensenyament General Bàsic (als vuits anys) no se'ls introdueix l'ensenyança de la seva llengua materna el castellà; però primer han après de llegir i d'escriure en català.

Carles Pastor

El programa d'immersió es va estrenar el curs 1983/84, així doncs, els alumnes que segueixen aquest programa encara no han acabat l'EGB, encara que, com en tot, hi ha alguna excepció: a l'escola pública Pau Casals es va començar a aplicar el 1978, però només en una de les dues classes de quatre anys que tenien. Aques-

ta promoció ha arribat ja al BUP o a la FP. El claustre de l'escola assegura que el resultat ha estat òptim. Joaquim Arnau i Humbert Boada, professors de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona, que elaboren un estudi sobre la immersió per a la Generalitat, asseguren que el resultat és més que bo. Maria Pla, catedrática universitària de Didàctica, per contra, ho considera «una barbaritat». La pedagoga Marta Mata, Regidora d'Ensenyament de l'Ajuntament de Barcelona, més aviat en desconfia. No s'ha de confondre immersió amb escola catalana, ja que en el primer cas es tracta d'escoles on la majoria dels alumnes són de parla castellana. En el segon cas són de parla catalana majoritàriament. A Catalunya es produeix la paradoxa que mentre a l'EGB l'ensenyança en català és molt estesa, i a la Universitat també, en canvi a l'ensenyament mitjà no passa el mateix, i per això el coneixement del castellà és imprescindible. Actualment són més de 700 les escoles -la majoria públiques- i 70.000 els alumnes d'entre quatre anys i segons curs d'EGB de tota Catalunya que utilitzen el programa d'immersió, segons les dades facilitades per Joaquim Arenas, Cap del Servei d'Ensenyament del Català.

Per poder aplicar l'immersió, ho ha de sol·licitar el Consell Escolar del col·legi, on són representats pares i mestres, i ho ha d'autoritzar el Depar-

tament d'Ensenyament de la Generalitat. El programa acaba, en teoria, al tercer d'EGB, quan s'introdueix l'ensenyament de la llengua materna. A partir d'aquest curs, s'hauria d'aplicar el bilingüisme, és a dir, l'ús indistint de català i castellà pel professor i l'alumne. Malgrat això, els mestres prefereixen continuar ensenyant en català, tret de les classes de castellà, perquè consideren que aquesta última llengua ja es troba prou afavorida en la societat i en l'ambient extraescolar de l'alumne, mentre que el català, en realitat, només el practiquen a l'escola i essencialment durant les classes.

NIVELL DE CONEIXEMENT

Joaquim Arenas avança que, des d'aquest estudi, es dedueix que si hi ha un bon funcionament escolar s'obté un gran rendiment del programa d'immersió. «Com a resultat global es pot dir que, als cinc anys, s'obtenen els mateixos resultats escolars, tant si el nen és de parla castellana i segueix un programa d'immersió com si va a una escola d'ensenyament en castellà. El factor de la llengua no influeix en l'aprenentatge, ni positivament ni negativament. Creiem, encara que això no es pot demostrar, que en acabar segon d'EGB els alumnes de programes d'immersió, obtenen un major rendiment d'ordre intel·lectual i lingüístic. Esperem poder-ho demostrar».

LA IMMERSIÓ AIXECA POLÈMICA

Els experts en tenen opinions divergents: mentre uns l'aplaudeixen d'altres la consideren una barbaritat.

Tant Humbert Boada com Joaquim Arnau remarquen que no hi ha diferències notables entre el nivell de coneixements assolits per nens d'un grup o de l'altre en matèries no lingüístiques. Els alumnes d'immersió, obviament, entenen, parlen i escriuen el català molt millor que no els altres. Les úniques diferències pel que fa al nivell de coneixements que es detecten fan referència més aviat a les classes socials: els nens de classes altes aprenen més que no els de famílies obreres.

Segons aquests especialistes per tal que la immersió funcioni és fonamental l'actitud favorable dels pares en el sentit que els nanos aprenguin una segona llengua. També hi és decisiva l'actitud dels mestres que han de respectar sempre la llengua materna de l'alumne quan l'utilitzi. Han de demostrar-li que l'entenen. «El nen ha d'aprendre el català de manera natural i no forçada, al seu ritme» assenyala Arnau.

«Cal que pugui expressar-se durant bastant de temps en la seva primera llengua, encara que el mestre li parli sempre en català; d'aquesta manera, a poc a poc, acabarà per utilitzar també la nova llengua», hi afegeix. Per a ell, el que es fa amb els nens hispans als Estats Units no és immersió, perquè allí, generalment, el professor desconeix la llengua de l'alumne, i fins i tot la menysprea.

Maria Pla, catedràtica de la universitat de Barcelona, considera que la immersió és «una barbaritat», perquè destrueix el llenguatge afectiu del nen de parla castellana, perquè obstaculiza l'aprenentatge correcte d'una llengua i de altra i perquè dificulta els coneixements científics que s'han de obtenir a aquesta edat. «El nen de quatre anys de parla castellana li diu *te quiero* a la mare, li demana *un beso* a l'àvia i està habituat a sentir que li diguin **guapo** a casa, és a dir, està habituat a un llenguatge afectiu que ha de trobar també a l'escola. Li fa estrany el *t'estimo, fes-me un petó i est molt bufó*. No ha madurat encara la seva llengua materna i li n'afegeixen una altra, i, a més a

més, amb pocs mitjans, sense equips de reforç i amb mestres sovint de parla castellana però que han fet un reciclatge al català, amb greus dèficits pel que fa a la pronúncia», diu aquesta especialista, que va fer la tesi doctoral precisament sobre el bilingüisme.

«Una cosa és l'educació, i una altra la política», continua dient Maria Pla. «Educació és la transmissió de cultura d'una generació a una altra. I això és diferent a utilitzar als nens com una espècie de soldats destinats a recuperar la catalanitat de Catalunya. Això no és educació, és una altra cosa». Per a aquesta catedràtica, els problemes s'agregen si tenim en compte que la gran majoria dels nens de parla castellana pertanyen a famí-

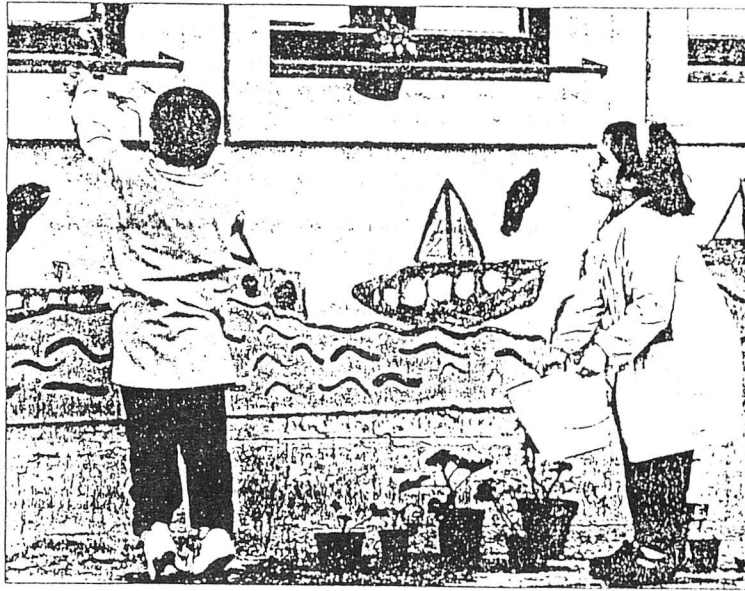
LA PALMESANA

PEDRÓ AMENGUAL VICH
PAPELERIA RECLAMOS

OBJETOS DE ESCRITORIO y
ARTICULOS PARA REGALO

Avda. Alejandro Rosselló, 36

Teléf. 46 06 39 - PALMA

Nens de l'escola pública Pau Casals de Sant Joan Despí.

lies humils, de baix nivell cultural. Coincideix amb Marta Mata en la opinió que resulta fonamental per introduir una segona llengua que el nen procedeixi d'un ambient cultural lingüístic acceptable.

Tampoc no creu que l'ensenyament en català com una assignatura més estigui ben enfocat. Un estudi dirigit per ella fet sobre mil nens dels qui es va tenir una redacció anònima entorn de l'ensenyament del català que havien rebut per aquest procediment va donar resultats descoratjadors. Massivament, els nens criticaven els mestres de català, per la manca de preparació pedagògica i pel seu caràcter antipàtic. «Quan hauria d'esser al revés, perquè si jo vull catalanitzar una generació jove he de procurar que la llengua nova aparegui com un estri útil culturalment i socialment i que el seu aprenentatge resulti amable».

«Quan se'ls preguntava, per a què creien que els serviria el català que havien après, contestaven majorità-

riament que *per trobar feina*, la qual cosa no deixa de ser lamentable, perquè no inclou estimar el català, Catalunya, i la cultura catalana.

EL BILINGÜISME

Boada opina que el bilingüisme, «que és l'objectiu que per llei, té l'ensenyament a Catalunya», afavoreix el coneix-

xement, perquè implica un conflicte, i això és sempre estimulant, i assegura que els fracassos escolars d'alumnes d'immersió no s'ha demostrat que ho siguin per utilitzar aquest mètode d'ensenyament. Segons les observacions fetes directament a les aules estudiades «utilitzant fins i tot un vídeo», s'ha comprovat que la comunicació entre mestres i alumnes hi és garantida, i que a segon d'EGB els alumnes ja parlen correctament en català. És difícil però, que aquests nens adquireixin l'ús intern del català, és a dir, que facin el català tan seu que n'esdevingui la seva primera llengua: «Depèn del contacte que tinguin amb la llengua fora de l'escola», encara que en els enregistraments de vídeo s'ha pogut apreciar com algun nen de parla castellana es dirigia a un altre en català, sense que hi hagués davant el mestre.

CATALÀ A CLASSE, CASTELLÀ AL PATI

Els nens de l'escola pública Pau Casals -420 alumnes, situada a Sant Joan Despí, població de la comarca del Baix Llobregat de 25000 habitants, la majoria immigrants- parlen castellà mentre juguen a pilota al pati.

La mateixa llengua hi utilitza també la minoria de parla catalana arrossegada per la resta.

Però tots parlen en català a la classe i, sobretot, l'entenen perfectament.